

BIBLIOTECA *MARCEL·LÍ DOMINGO*

Recull de premsa local i comarcal

PACTE CONTRA EL "CENTRALISME TORTOSÍ"

Una d'aquelles idees que es repeteixen de boca en boca i que finalment ningú no conix amb exactitud el seu abast és, a les nostres terres, allò que s'anomena enfàticament el "centre-ligne tortosí". Aquesta repetició mecànica, normalment aïllada de reflexió i de contrast, ha portat a alguns atacs contra la ciutat i també al miteculisme de molts tortosins, que fins i tot s'ha manifestat en alguns programes d'eleccions municipals com un fantasma contra el que cal lluitar.

Sovint ho reflexionem sobre aquest pressupost centralisme. Crec que la possibilitat de veure les coses una mica a distància, tot vivint amb intensitat els problemes, interessos i anseients de les nostres comarques, dóna una perspectiva de conjunt molt vàlida i ajuda a desmentir, encara que pugui fer perdre alguns detalls. La primera sensació que tinc quan parlem de l'orientament centralisme és la de posar-me a riure. I, identificant-me en la meua terra autònoma: És remord el que pot centralitzar Tortosa?

QUI CENTRALITZA

Seguint el model francès, Espanya ha estat durant prop de tres-cents anys un país en el que el poder central ha anul·lat la participació en les decisions de tot organ o lloc diferent del centre estatal, o d'aquels altres directament derivats de l'organització penfèrica de l'Estat. Avui tots reduïm aquest centralisme que des del 1833, amb la creació de les províncies per Javier de Burgos, va ficar tot el poder en mans de Madrid (per ampliació, de les delegacions provincials).

En aquesta situació cal preguntar-se què és allò que ha estat subordinat a la ciutat de Tortosa. Essent més concís – per a posar exemples a l'atzar de totes les comarques –, si els al·caldes de Gandesa, Albalat, Ulldecona o Vinuesa, volien aconseguir per a les seves respectives poblacions determinats serveis o subvencions, resolde problemes sanitaris o governatius, o donar compte de la seva gestió a òrgans superiors... on es troballen? Crec que a ningú no se li ocurriria dir que ven a veure al batlle de Tortosa o a alguna autoritat d'aquesta ciutat. Fora del seu municipi, les primeres autoritats tortosines no tenen cap jurisdicció. I l'exercici polític de la política es concreta en això: prendre decisions, nomenar càrrecs, repartir els diners, exigir responsabilitats.

Què pot decidir Tortosa? Malgrat allò que diguin els tòpics, Tortosa no ha pogut ser en els darrers segles una ciutat centralista per la simple raó de que no ha tingut el poder. Si ha guif disposat d'equat probablement hauria fet honor a tots els defectes d'aquell, però els judicis cal fer-los en base als fets, no als futuribles.

Algú pot argumentar que la ciutat de Tortosa com a tal no ha tingut el poder, però aquest ha estat a mans d'alguns tortosins influents a nivell d'Espanya. Això és certa cosa, sens dubte, però cal dir que aquestes personalitats no són Tortosa, encara que alguna vegada s'ho hagi aigut.

autobastit, i que els seus èxits o fracassos són personals, no de la ciutat. A més a més, éssent cert que hi ha hagut fins o quatre tortosins dedicats a Madrid al llarg del darrer segle, tampoc no cal exigir-los, perquè Tortosa era una de les ciutats més grans de Catalunya i altres ciutats similars han tingut més alts càrrecs a l'administració.

INVERSIONS

Cal tenir, però, a la pròpia ciutat de Tortosa per a veure si s'ha beneficiat del pressupost centralisme i la millor mida és comparar les inversions públiques realitzades, fet que deriva de disposar del poder.

No cal rememorar-nos als àrabs. Fixem-nos solament en la província de Tarragona i en els darrers cinquanta anys, prescindint de algunes polítics. Fa només tres dècades a la província hi havien tres ciutats que podien considerar-se bastant similars, Tarragona, Reus i Tortosa. Una d'elles a augmentat tremendament, una altra ha portat un impuls fort i només una tercera s'ha quedat gairebé aturada. Són diverses els factors que han repercutit per a que Tortosa no hagi seguit el ritme de les altres, i una gran part de la culpa és dels propis tortosins. Però ningú no pot negar que és de les tres, i a llarga distància, la que menys inversions públiques ha rebut. Una mostra n'és que fins ara, amb la Generalitat, Tortosa no comença a tenir uns veus d'acces no ja bones, sinó simplement presentables.

Qualsevol persona d'edat madura pot recordar un seguit de serveis oficials que hi havien a la ciutat fa alguns decennis i que ara han desaparegut o han passat a la capital provincial. Sens dubte, el pes relatiu de Tortosa és avui inferior al de fa uns decennis. Això és extremadament difícil que es produïxi en una ciutat que exerceix el centralisme. En tot cas, sense un fet més dignes de l'estudi dels sociòlegs i experts en ciència política i administrativa. Com menys, sens l'únic que a mi m'ha embolat, perquè, per exemple, totes les capitals de províncies espanyoles, fins i tot les de les àrees menys desenvolupades, han incrementat el seu protagonisme en la circumscripció d'ells depenent.

Per dir-se que a Tortosa hi ha major quantitat de serveis que a les altres ciutats de les terres de l'Ebre. És cert, però per si algú no es mou d'aquell país, cal recordar-li que avui arreu de Catalunya es produeix a diverses capitals comarcals o supracomarcals.

LES PEDANIES

L'únic centralisme "pràctic" del que es pot acusar a la ciutat de Tortosa fou el referent al seu propi municipi, amb les pedanies. En això probablement hi ha una part de veritat si recordem que fins fa pocs anys Tortosa disposava d'un gran terme municipal, més en extensió que en població. L'administració municipal tortosina va tenir deficiències notables. Però, reconegut això, cal dir que alguns barris de la pròpia ciutat no estaven millor atesos que les pedanies del Delta. A més a més, i sense desig de polemitzar, alguns antics barris tortosins –avui pobles a part–, no estan gaire millor que aleshores, quan porten ja set anys d'independència municipal i tots els ajuntaments disposen avui –tot desmentint els dicents– molt més recursos que els d'aleshores. I sense deixar de dir que, amb les segregacions, la més perjudicada ha estat la ciutat de Tortosa, quedant-se els funcionaris i amb problemes pendents amb el Banc de Crèdit Local.

Per totò això, més que d'un centralisme "real" d'allò que els tortosins hem d'acabar-nos és d'haver donat aquesta imatge centralista, i segurament hem estat poc oberts i dialo-

gants amb altres poblacions de la zona. Han marcat líders per lluitar a fons en fa de títols. Tot això ha estat interpretat per molts com a centralista, sense que la ciutat se'n hagi beneficiat a costa dels altres.

POTENCIAR TORTOSA

Cal potenciar les Terres de l'Ebre. Totes, sense excepció. Però aquell que origina en aquestes terres pot concórrer en un moment determinat podent-se especialitzar en un sector o en altre. Això es fa sempre a un país, a un sector produït, i fins i tot a una família, perquè no es pot abordar en molts objectes simultàneus. I crec que actua, cal potenciar sobretot la ciutat de Tortosa per sobre de qualsevol altra, a més no per un any o dos, fins a la nova divisió territorial. Això ja no es pot decidir el futur de les Terres de l'Ebre.

Volria fer referència a records meus de relació amb l'actual president de la Generalitat, Jordi Pujol, fa una dècada d'anys. El ens parlava sovint de la necessitat de potenciar Barcelona dins de Catalunya i Espanya. I, poc més o menys ho argumentava dient que calia que Catalunya fosa reconeguda a nivell d'Estat. El missatge principal de Catalunya, la seva força bàsica en tots els àmbits, era Barcelona, i sobretot aquesta ciutat tenia pes suficient per a fer-se escoltar a Madrid. En conseqüència, calia potenciar-la, com menys fins al reconeixement del fet autònom i de l'autonomia.

Solvent les distàncies i comprendre que Tortosa és molt poqueta cosa comparada amb la Ciutat Comtal, és la que representa de forma més clara les aspiracions de les Terres de l'Ebre i de la seva història. I, malgrat tot, encara és la primera ciutat de la zona. Per això, per institucionalitzar les Terres de l'Ebre de forma integral, Tortosa, en fi ha alguns que sembla que orienten tota la seva activitat a debilitar-la. Potser caldrà que digueren clarament al seu electorat quin enten tenen sobre el futur d'aquestes terres.

UN PACTE PER LA DESCENTRALITZACIÓ

Actualment aquest punt fem patir el que rebolço l'existència d'un centralisme però el tomo a proposar. Cal acabar de llegir. Entenc que no és imprescindible que les Terres de l'Ebre siguin un model de descentralització una vegada institucionalitzades com a regió o similar. És més, cal un pacte previ de descentralització.

Entenc que ningú no pot discutir que la capital de les Terres de l'Ebre ha d'ésser Tortosa, però això no vol dir que tots els serveis i tots els centres de decisió s'han d'acabar a aquesta ciutat. Per exemple, perquè havent-hi unes nuclears a Ascó i una electrocentral a Fla no podrien estar les dependències de la delegació d'Indústria i Energia a Mora d'Ebre? O, reconeixent la importància de l'agricultura al Delta no pot ser Arnesa la seu dels serveis d'Agricultura? I el mateix a Gandesa, i fins i tot la delegació d'alguna direcció general a altres poblacions grans com Sant Carles de la Ripa, Calaceite, Alcanar, Fla, Roquetes o Ulldecona. Crec que no seria bo desbarbar delegacions per tot arreu perquè podria convertir-se en un caos administratiu, però sí alguns.

És possible un pacte que, tot demanant la institucionalització de les Terres de l'Ebre, eviti qualsevol perill de centralisme? Els polítics d'aquestes comarques tenen la paraula.

DANIEL ARASA

Font: biblioteca.tortosa.cat